

Posudek oponenta

Téma disertační práce: Prejudiciálne otázky v civilnom a europskom procesním práve

Jméno doktoranda: JUDr. Eva Štangová

Jméno oponenta: prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.

I. Úvod a vyhodnocení vědecké metody zpracování práce

Práce doktoranda je rozdělena do pěti základních částí. V první se zabývá pojmem a významem prejudiciální otázky v slovenském a českém právu. Ve druhé potom právní regulací této otázky v českém a slovenském právu. Třetí kapitola je věnována problematice prejudiciálního řízení v evropském právu. Ve čtvrté kapitole se pokouší o komparaci významu prejudiciální otázky v českém a slovenském právu na jedné straně, a evropském právu na straně druhé. Poslední kapitola je věnována prejudiciální otázce a aktivitě soudů Slovenska a Česka v souvislosti s podáváním návrhů na zahájení řízení o prejudiciální otázce. Vedle toho práce obsahuje – jak je zvykem u těchto prací – úvod a závěr.

U vědeckých prací má úvod práce nezastupitelné místo. Je v něm definována, alespoň v pracích tohoto druhu, ověřovaná hypotéza a jsou definovány kroky, které kandidát bude realizovat k uchopení této hypotézy. Tomu má také následně odpovídat struktura práce. V závěru práce zpravidla shrnuje kandidát závěry, ke kterým došel při ověřování hypotézy. Je také obvyklé, pokud je předmětem práce komparace – což se zdá, že z nadpisu práce vyplývá – že namísto hypotézy bude uvedeno *comparatum* (zde zřejmě úprava v národních právech), *comparandum* (zde zřejmě úprava evropská) a bude definováno *tertium comparationis*.

Domnívám se, že zde je jádro problémů, které práce má. Autorka uvedla svou práci chybně jako analýzu. Analýzou jako jedinou metodou nemůže dospět k žádným závěrům. Už vůbec ne k závěrům komparativním. Autorka zřetelně úvod – stěžejní část vědecké práce – psala nakonec jako shrnutí obsahu práce. Není tak zřetelné, co vůbec chtěla autorka psát. Zda hledala styčné plochy dvou tak rozdílných procesů – prejudiciálního řízení v případě civilního řízení národního a prejudiciálního řízení jako procesu pro sblížení práva v právu evropském. Nebo hledala rozdíly. Proto také závěr je spíše rozpačitý, než aby opravdu shrnul myšlenky, které se váží k oněm procesům, které v práci uvedla. Řádné uvedení *tertium comparationis* by většinu problémů vyřešilo. Vyřešilo by i zodpovězení oné otázky, která mi tak trochu chybí – lze vůbec oba procesy srovnávat? Jaké mají styčné plochy? Nemělo být výsledkem konstatování, že byť jsou procesy označeny stejně, jedná se v případě úprav v OSŘ o jiný proces? Nad tím by se pro případnou obhajobu měla nesporně doktorandka zamyslet.

II. Zdroje úpravy využité v práci, citace atd.

Autorka ve své práci čerpala z celé řady pramenů uvedených v závěru práce. Připomínky mám především k tomu, že v části „monografie“ uvádí spíše řadu učebnic, a to jednak staršího data, jednak mnohdy určených spíše pro základní uchopení materie než pro detailní vědeckou práci. V přehledu časopisecké literatury mi chybí i některé české zdroje věnující se problematice interpretace SD EU. Přivítala bych rovněž přehled judikátů, které autorka v práci využila. To je však okrajová poznámka.

Přehled literatury je silně orientován – a to i pro část evropského práva – na českou a slovenskou literaturu. Pokud jde o zahraniční literaturu, využila autorka několika děl anglických autorů a několika prací autorů německých. Osobně považuji tento přehled pro disertační práci za nedostačující.

Z hlediska formálního se nemohu zdržet připomínek k formátu citací. Zde jde o velmi nedbalé dílo. Jednak do citací autorka uvádí poznámky i literárního obsahu, které by stačilo uvést do závorky. Dále u internetových citací neuvádí datum čerpání informace. A dále citace časopisů či knih se liší a nemají jednotný formát. Některé končí tečkou, jiné jsou bez ní. Někde jsou údaje odděleny čárkou, jinde tečkou. Někde je uvedeno ISBN, jinde ne. Někde jsou uvedeny tituly autora atd. Někde je naznačen například zákon, ale bez čísla (viz. pozn. č. 8). A tak je možné pokračovat dále.

Domnívám se, že disertační práce jako první stupeň vědecké práce by měl osvědčit rovněž i autorovu schopnost pracovat vědecky pečlivě. Tato práce toto neosvědčuje. Rovněž anglické resumé vykazuje řadu zcela elementárních gramatických chyb. Jen namátkově – s. 8 – This chapters. – hovoří se v předchozí větě o třetí části, tj. jednotném čísle. The fourth part is deals .....Nehovořím o větách, které nedávají smysl – viz poslední věta na s. 8 atd.

Z pohledu jazykového jsem práci nehodnotila. Je psána slovensky. Nicméně to, co je zřetelné, jsou dlouhé a naprosto nepřehledné věty. Věty na pět řádků nejsou výjimkou. Nejsem příznivcem tohoto typu literárního stylu. Proto jej nehodnotím. Nicméně v textu se lze velmi lehce ztratit.

III. Struktura práce, obsah práce a další otázky

Mimo úvodu, o kterém jsem již hovořila, tvoří stěžejní část na jedné pomyslné straně komparace část jedna a dva, které se zabývají pojmem předběžné otázky v civilním procesu a z pohledu českého a slovenského práva. Na druhé straně oné pomyslné strany je to část tři popisující předběžnou otázku v evropském právu. Správné slovo pro to, co zde bylo vytvořeno je „popis“. Autorce snad nelze vyčíst to, co v práci je. Jako spíše to, co v ní není. A problém jako takový již byl naznačen v úvodu – špatné uchopení metody práce. Autorka učebnicovým stylem popisuje více či méně podrobně jednotlivé výše uvedené jevy. Některé pasáže jsou naprosto zbytečné – viz historický vývoj právních základů předběžné otázky. To je věc mnohokrát citovaná v základních učebnicích a zajímavá byla snad před deseti lety pro nově přijímané státy.

Z připomínek dalších, které mám k obsahové části lze uvést:

- Autorka hovoří o vývoji pravomocí SD EU. Jednou z vývoje zajímavých otázek byly pravomoci týkající se tzv. evropského justičního prostoru ve věcech civilních. Zde byla pro Úmluvu Brusel I a Úmluvu Řím I pravomoc založena nejprve Protokoly k úmluvám. Teprve Amsterodamská smlouva zahrnuje tuto problematiku pod první pilíř. Nicméně předběžná otázka byla upravena odlišně od obecné předběžné otázky. Další vývoj nastal po Lisabonské smlouvě. Tuto problematiku zde zcela postrádám.
- Poměrně zajímavým jevem, pokud by se autorka nad ním zamyslela, je trošku odlišný charakter předběžné otázky – mimo interpretaci – i v jevu vytváření samostatných, autonomních pojmů. Toto jsem myšlenkově v práci rovněž nezachytila. I když jde nesporně o zvláštní jev oproti procesu řešení předběžných otázek v civilním řízení.

- Rozhodčí soudy a předběžná otázka. Autorka poměrně krátce odbyla danou problematiku. Existuje podstatně více literatury, která se této otázce věnuje. Opomenou-li nepřesnosti typu „fakultativní rozhodčí smlouva“ a „soukromá arbitráž“ – zřejmě měla autorka na mysli fakultativní rozhodčí řízení oproti obligatornímu – bylo by vhodné jednak objasnit, co se míní oněmi Vaasenskými kritérii. Jednak přesně uvést, které typy rozhodčích orgánů v českém a slovenském právu mají možnost podat předběžnou otázku. A také, jestliže rozhodci mají povinnost aplikovat evropské právo (zde opět existují rozhodnutí zabývající se touto problematikou), bylo by dobré uvést, jak lze tuto povinnost naplnit. Tzn. naplnit tam, kde má rozhodce pochybnost a vznikne potřeba podat předběžnou otázku.

Abych autorčin text jen nekritizovala, jako pozitivum lze uvést snahu o využití maxima rozhodnutí SD EU.

Čtvrtá část práce je v podstatě vyvrcholením předchozích. V podstatě, kdyby si autorka položila ty otázky, které si dala v části čtvrté, možná nemusela psát tak rozsáhlé dílo. Jde o dva zcela rozdílné jevy.

IV. Závěr

Uvedenou disertační práci nedoporučuji k obhajobě. Práce z důvodů formálních a z pohledu metodologického je dle mého názoru nezpůsobilá k obhajobě. Důvody jsem uvedla výše.

Pro případ, že bude obhajoba konána, považuji za vhodné, aby autorka zodpověděla ty dotazy, které byly výše uvedeny – samozřejmě dotazy obsahové.

Brno 3.12.2012

**Prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, Csc.
Právnická fakulta Brno**

